

Стовба Т.А.

к.е.н., доцент

Херсонська державна морська академія (Україна)

ФОРМУВАННЯ ESG-СТРАТЕГІЇ СУДНОПЛАВНИХ КОМПАНІЙ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Концепція сталого розвитку спрямована на задоволення потреб не лише нинішнього, але й майбутніх поколінь. Враховуючи її важливість для людства в умовах ВАНІ-світу Генеральна Асамблея ООН 25 серпня 2023 р. проголосила 2024 – 2033 рр. Міжнародним десятиліттям науки для сталого розвитку [1].

Побудова стійкого майбутнього судноплавних компаній, їх безпечне та економічне функціонування залежить, з одного боку, від збалансованого розвитку усіх учасників ланцюгу створення цінності, з якими необхідно створити нову конфігурацію - стратегічне партнерство: постачальників, які видобувають чи переробляють сировину або виготовляють продукти для перевезення, паливно-мастильні матеріали; надають запасні частини, послуги з судноремонту, забезпечують екіпажі продовольством, навчають моряків тощо; транспортних компаній та інших організацій (банків, страхових компаній, конструкторських бюро, суднобудівних та ІТ компаній, інспекцій щодо впровадження процедур забезпечення безпеки судноплавства, моніторингу руху морських суден, надання допомоги на морі, морського зв'язку, реагування у разі забруднення із суден та аварійні події тощо); морських портів; каналів розподілу продукту; споживачів. Оскільки незадовільна робота хоч одного учасника у ланцюгу відбиватиметься на всіх, необхідно спільно працювати, щоб досягати вимірюваного та ефективного результату з відчутною вигодою для кожного. Наприклад, у морських портах без збільшення глибин акваторії, без причалів, обладнаних для обробки великих суден, без терміналів зрідженого природного газу тощо неможливий сталий розвиток судноплавства у найближчій перспективі [2, с.409].

З іншого боку, забезпечення стійкості судноплавних компаній можливе завдяки формуванню та реалізації ESG-стратегії (Environmental, Social, Governance – довкілля, суспільство, корпоративне управління). За опитуваннями у країнах Європи і США саме у такій послідовності складові мають найбільшу інвестиційну привабливість для стейкхолдерів; тому їх необхідно враховувати при розробці сценаріїв відновлення вітчизняного судноплавства [3].

Розглянемо ESG-чинники стратегії судноплавної компанії докладніше. Зростаюча свідомість про виклики щодо зміни клімату та необхідність зменшення викидів шкідливих речовин стимулює судноплавні компанії до підвищення екологічності морського транспорту. Новітні технології очищення викидів шкідливих речовин, системи контролю за забрудненням та спеціальні програми для зменшення шкідливого впливу на довкілля впроваджують на морських судах. У рамках синьої економіки, яка охоплює експлуатацію, збереження та регенерацію морського середовища, одним із ключових напрямів розвитку судноплавства є декарбонізація та застосування екологічно чистих

технологій.

Судноплавним компаніям (спільно із суднобудівниками) необхідно враховувати у ESG-стратегії показники екологічної ефективності, зниження вуглецевого сліду, програми збільшення уловлювання шкідливих речовин, якісної утилізації відходів з суден, новітні стандарти використання енергетичних ресурсів тощо. Моряки мають опанувати методи управління відходами й забрудненням (правильне сортування та переробка відходів, уникання викидів у водойми, забезпечення дотримання міжнародних конвенцій щодо утилізації відходів), запобігати аварійним ситуаціям (знання безпекових протоколів, професійного екіпірування, правила реагування у надзвичайних ситуаціях).

Непередбачувані події мотивують експертів шукати нові проєкти для кращого використання інвестиційних ресурсів. Тому недостатньо надавати стабільну заробітну плату та безпечні робочі умови.

Враховуючи особливості роботи моряків збільшується потреба у морських фахівцях із знанням різних культур, мов та правових систем, комунікаційних та лідерських навичок, підтримання ментального здоров'я, попередження депресивних станів та вигорання. Діджиталізація судноплавства та зелені ініціативи стимулюють підвищення кваліфікації моряків щодо цифрових компетентностей. Зокрема, компанія DeepSea розробила платформу із штучним інтелектом, яка завдяки збору даних у режимі реального часу під час навігації створює надзвичайно точну модель для оптимізації продуктивності вантажного судна щодо споживання пального (економія до 8%–12%), швидкості, диференту, заростання водоростями та черепашками підводної частини корпусу з урахуванням погодних умов, технічних характеристик судна, що також сприяє підвищенню його безпеки під час експлуатації [4].

Організація стратегічних партнерств відповідно до ланцюгу створення цінності та реалізація ESG-стратегій сприятимуть стійкості, залученню інвестицій та формуванню міцних конкурентних переваг судноплавних компаній.

Список використаних джерел

1. Resolution adopted by the General Assembly on 25 August 2023. *United Nations. General Assembly*. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n23/256/93/pdf/n2325693.pdf?token> (дата звернення: 01.08.2024).
2. Стовба Т.А. Безпечне та економічне функціонування системи морського транспорту в контексті сталого розвитку. *Наукові перспективи*. 2023. № 9(39). С. 405-417. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-405-417](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-405-417).
3. Плахтій М. Сталий розвиток бізнесу та ESG-стратегія: чому це важливо? *blog.liga.net* : веб-сайт. URL: <https://blog.liga.net/user/mplakhtii/article/staliy-rozvitok-biznesu-ta-esg-strategiya-chomu-tse-vajливо> (дата звернення: 01.08.2024).
4. DEEPSEA: оптимізація подорожей наступного покоління на основі штучного інтелекту (AI). *marine-charts.com* : веб-сайт. URL: <https://marine-charts.com/uk/voyage-optimisation/bringing-cutting-edge-ai-artificial-intelligence-to-the-maritime-shipping-industry/> (дата звернення: 04.08.2024).